

Előfizetési ár:

Egész évre 8 frt — kr.
Félévre 4 „ — „
Negyedévre 2 „ — „

Községeknek, körjegyzőknek, néptanítóknak:

Egész évre 6 frt. — fél évre 3 frt

Egyes szám ára 10 kr.

Kapható a kiadóhivatalban, Valentin Károly fia, Domján L. Engel Lajos, Treiner Lipót kereskedésében, és Tausz Vilmos dohánytözsédjében.

PÉCS

POLITIKAI VEGYESTARTALMU HETILAP.

Hirdetéseket

elfogad a kiadóhivatal (lyceumi könyvnyomda), hol mindenkor a legújnyorsabb árak szabotnak. Minden beiktatott hirdetés után 30 kr. bélyegdíj fizetendő.

Nyitlterben egy sor 10 kr.

Kéziratok

a szerkesztőségbe (lyceumi könyvnyomda) küldendő.

Megjelenik hetenként kétszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: lyceumi könyvnyomda.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Megyei árvaházunk ügye.

A Baranyavármegye közönsége által létesítendő árvaház ügye újabb érdekes stádiumba jutott.

Az árvaházra vonatkozó azon határozat miatt ugyanis, melyben kimondott, hogy az árvaház vezetése az irgalmas nénekre bízatik, többen föllebbezést nyújtottak be a belügyministerhez, aki erre vonatkozólag a következő leiratot intézte a megye közönségéhez:

50225.

VII. 14. Magyar királyi Belügyminister.

Baranyavármegye közönségének

Pécsett.

A vármegye területén létesítendő vármegyei árvaházra vonatkozólag alkotott alapszabályokat, melyek az azok ellen Toth János és társai, Jagics József és társai, Küllej Zoltán és társai, Benkó Gyula és társai megyebizottsági tagok részéről beadott felfolyamodványokkal együtt a f. évi 3686. sz. a. kelt alispáni jelentéssel felterjesztettek — a vallás és közoktatásügyi minster ural egyetértéleg felülbírálat alá vevén, ezen alapszabályok egyes pontjai ellen a következő észrevételek merültek fel:

Az alapszabályok 1. §-a kimondja, hogy az intézet vezetése az irgalmas nővérek rendjének adatik át és ez ellen irányul a felfolyamodók panasza, akik féltik, hogy a szerzetes nők a különböző vallású növendékeket mind a r. kath. hit-

ben fognak nevelni. Ezen aggodalom tulzottnak mutatkozik, mert a szerzetes nőnek árvák nevelésére alkalmazása általán kifogásra nem adhat okot és az czélszerűnek is látszik, másrészt a különböző hitfelekezetekhez tartozó árvák hit- és erkölcsi oktatását mindenestre az illető hitfelekezet külön hitoktatónak kell végezni s így gondoskodva lenne, hogy minden gyermek a maga vallásában neveltessék. Azonkívül az alapszabályok az intézetnek a szerzetes nők vezetése alá helyezését nem végleges intézkedés gyanánt jelölik meg s már az 1. §. is kimondja, hogy ha az így tervezett intézkedés a gyakorlatban megfelelőnek nem bizonyulna, az intézetben gondnok és gondnoknő fog alkalmaztatni.

Más tekintetben inkább aggályosnak látszik, hogy az árvaház szerzetesnők vezetése alatt álljon. Ugyanis: az intézetben fiu- és leányárvák lesznek s az alapszabályok 7. §-a szerint a fiúk 12 éves koruk betöltéséig fognak az árvaházban maradni, kik ezen korig teljesen nélkülöznek a férfinelvelők vezetését, már pedig ily hiányt sem paedagogiai szempontból, sem a fegyelem-tartás érdekében elnézni nem lehet.

Szükséges tehát, hogy az árvaház vezetéseinek kérdése az említett indokból újból megfontolás tárgyává tétessék.

Az alapszabályok 7. §-a értelmében az intézet az onnan kilépett fiu árvákra

14. a leányokra 17 éves korukig gyakorolna felügyelet.

Ezen §-ban megállapított életkor nagyon is korai arra nézve, hogy a családi támaszt nélkülöző fiúk és leányok minden felügyelet nélkül maradjanak az élet viszonyosságai között, kitéve a könnyen bekövetkező elzülésnek.

Kiterjesztendő tehát a felügyelet a fiúk között azoknál, kik iparos pályát választottak, mindaddig, míg segítők lesznek, ha ez 18-ik évük előtt bekövetkezik, másoknál 18 évökig; a leányoknál pedig 19-ik évökig, vagy férjhezmenetelig, ha ez előbb történék meg.

Az alapszabályok 8-ik §-a intézkedik az iránt, hogy az árvaházban nyilvános elemi fiu- és leányiskola tartassék fenn, de nincs gondoskodva arról, hogy ki teljesítse a tanítást, mert a 23. §-ban a gondnok kötelességei között csakis annyi említetik a 9. pontban, mikép ő a növendékeket a házi iparban, kertészet és énekben rendszeresen oktatja. E részben tehát az alapszabályok kiegészítésre szorúlnak.

Ezek alapján az összes csatolmányok visszaküldése mellett felhívom a vármegye közönségét, hogy a fenneb közlöttek érteimében módosított, illetőleg kiegészített alapszabályokat jóváhagyás végett annak idején hozzám újból terjessze fel.

Bpsten, 1891. szept. 24.

Gr. SZAPÁRY.

A „PÉCS” TÁRCÁJA.

Az 1890 91-iki hagymáz-járvány Pécsett.

(ODOR JÓZSEF tanártól*)

1890-dik év közt öszén rendkívül heves hagymáz-járvány tört ki Pécsett, a mely rövid idő alatt az egész város népességét reméltbe ejtette és gészba borította.

Már a nyári hónapokban mutatkozott néhány behagymázbetegség. Minthogy azonban Pécsett minden évben és évszakban rendszeren előfordul egy-két hagymáz-betegedés, nem vettük figyelembe. November első hetében szaporodni kezdtek az esetek, a második héten azonban egyszerre oly rohamos nőtt a számuk, hogy november 25-dikéig már 678 esetet állapított meg a hatóság. De ép oly gyorsan hanyatlott alá a járvány: November 25-dikét követő héten már csak 64 új esetet jegyeztek, azután való héten 39-et, azután pedig úgy tetszett, hogy vége a járványnak. Napokon át nem fordult elő újabb betegség, avagy csak hosszabb időközben egy-kettő. Valóságban azonban nem szűnt

meg a járvány, sőt januárban átlag két új betegség esett egy-egy napra, februar első felében pedig egy-egy új betegség. Ekkor újlag és egyszerre nagy hevesseggel tört ki a járvány. Februar 17-dikétől 24-dikéig 41 új betegedést jelentettek be, 24-dikétől március 3-dikéig 147-et és 10-dikéig újabb 70-et. A következő héten azonban csupán 28, majd csak 9 betegedést észleltek és ezután a járvány lassankint elmúlt.

Egészben véve Pécs városának mintegy 35,000 lakosa között 1228 betegedést (35%) jegyeztek fel s ezek közül 93 halt meg, vagyis a betegek 75%-a.

E tanulságos járvány fontosabb jelenségeiről óhajtok jelenleg rövid előleges értesítést adni. Reményem, hogy későbbben Frank Ódon dr. magántanár ur közreműködésével, a ki behatóan tanulmányozta Pécsett a járványt s sok tanulságos adatot gyűjtött, továbbá Czekus Miklós dr. tanárségét ur támogatásával, a ki a pécsi ivóvíz bacteriologikus és chemiai vizsgálatában működött közre, módomban lesz a pécsi járványról részletesebb jelentést szerkeszthetni.

Pécs város hatóságától, valamint a pécsi közkórháztól kapott kimutatásokból kitűnik, hogy habár a behagymáz minden évben és évszakban előfordul Pécsett, mégis

számot tevő hagymáz-járvány régóta nem uralkodott. 1865-ben mégis, valamint 1868-ban is eléggé pusztító lehetett a hagymáz. A köz-kórházban ugyanis ama években 124, illetve 149 hagymázos betegét gyógyítottak holott 1890-ben (december végei) a felvétel csupán 112-re ugott.

A közvélemény, mindjárt az 1890-ki járvány kitérésekor, az ivóvizet okolta,*) mások azonban ennek ellentmondottak s a tyhus elterjedését miasmaticus befolyásnak tulajdonították.

Vizsgáljuk röviden a pécsi epidemia lefolyásának fontosabb momentumait.

Pécs a közel 2000 láb magas Mecsek-hegy déli oldalán, meglehetősen meredek lejtőn fekszik s csupán a nyugoti meg a déli külvárosok egy-egy kis része van a hegy tövében alakuló sikon, illetőleg völgyben. A hegyeséget foképen kagylós mész- és homokkő képezi.**) A város talaja pedig agyag-, homok- és kavicsrétegekből áll. E talaj porosus ugyan és nagyon nyirkos, talajvizet azonban csupán ama városrészekben lehet találni, a melyek

*) Nevezetesen ily értelemben nyilatkozott Loewy Lipót dr., pécsi főreáliskolai és egészségintanár, a ki egyszerűsind állította, hogy a járvány elején typhus-bacillusokat sikerült kitenyésztenie az ivóvizből.

** I. Bók, Pécs talaja, Földtani intézet évkönyvei, III. kötet.

*) Előadta a londoni egészségügyi nemzetközi kongresszuson 1891. augusztus 14-dikén

A miniszteri leirat folytán ez ügy a hétfői megyegyűlésen került tárgyalás alá, érdekes vitát kelteve, mely csak kicsiben mult, hogy szenvedélyes felekezeti szóharcczá nem fejlődött ki. Benkő Gyula ismétellen kifogásolta a szerzetesnők alkalmazását és óvást tett az ellen, hogy a megye, mint politikai testület, felekezeti jellegű intézetet alapítson. Szily László alispán hangsúlyozta, hogy tisztán pénzügyi szempontok teszik kívánatosá, hogy az intézet vezetése szerzetesnőkre bízassék, mi azonban nem zárja ki, hogy később gondnok is alkalmaztassék, illetőleg világi kezelés alá adassék, mi mindenkor a megye belátásától fog függni. — V a j a y István a szerzetesnők mellett nyilatkozott.

Nádossy Kálmán nagyon lényegesnek és megfontolandónak tartja, amit a belügyminiszter a fiuk nevelésére vonatkozólag fölemlít és hangsúlyozza, hogy olyan kérdésekben, melyek a vallásos meggyőződéssel vannak kapcsolatban, nincs helye a majorizálásnak, hanem a többségben levő félnek kötelessége a kisebbséget teljesen megnyugtanni és annak jogos kívánalmait figyelembe venni. — Benkő Gyula kijelenti, hogy ő bár reformatus, de az árvaházat még reformatus pap vezetésére sem bízná; ez intézetnek nem szabad felekezeti jelleggel bírnia. — Prantner Ferencz szerint az idő meg fogja mutatni, hogy alapos-e a szerzetesnők elleni kifogás, vagy pedig nem. — Berkó József szerint nem a felekezeti véde a fő a kérdésben, hanem az, hogy a megyei árvaház minél előbb létesíthessék és épen ezért elfogadandónak tartja a szabályrendeletet, annál is inkább, mert a felügyelőbizottságnak módja lesz gondoskodni arról, hogy az árvaház vezetésében a megye intenciói teljesen érvényesülhessenek.

Ez érdekes vita után elhatározottat, hogy az 1. §. változatlanul fenntartatik; a 7-ik §. a miniszter kívánsága szerint módosíttatik; a nyilvános elemi iskolára vonatkozólag pedig kimondottat, hogy újabb

intézkedésre ok nincs, miután a szerzetesnők tanítói oklevéllel lesznek ellátva.

Mint értesülünk, Benkő Gyula és társai az ügyet újból megfellebbezték.

— **A pécsi atletikai klub** vasárnap d. u. 3 órakor tartotta tisztújító közgyűlését. A számadások megvizsgálása, több be nem hajtható követelés leírása és a jövő évi költségvetés elfogadása után fölolvastattak az elnöki jelentés, melyet egész terjedelmében a következőkben közlünk:

Igen tisztelt Közgyűlés!

Alapszabályaink értelmében a mai napra, mint a klub alakulásának 6-iki évfordulójára eme közgyűlés egybehatván, midőn a megjelnt tagtársakat a legmelegebb szívegyességgel üdvözlöm, van szerencsém a lefolyt évről jelentést a következőkben előterjeszteni.

1891. évi októberi közgyűlés óta igazgatói választmányi ülés 17. esetben tartottat, ezért a választmány mint a klub ügyei közvetlen kezelésére hivatott közeg működéséről kell tehát első sorban megjelentkezni és mellőzve a választmányi üléseken tanácskozás alá vett azon tárgyakat, melyek a belső ügykezelés körébe tartoznak, csak egyes nevezetesebb intézkedésekről legyen szabad megemlékezni a következőkben:

1) A választmány első köelmének tartotta művezetői állás rendszeresítése végett intézkedni, közzetett tehát a „Herkules” és „Kerekpár Sport” és az Allg Sportzeitung lapokban egy pályázati hirdetményt, melylyel a lefolyt téli időszakra akart szerződtetni egy művezetőt, a célt azonban el nem érthette a jelentkezés hiányossága miatt, ezért a téli időszakban uralgott hagymáz-járvány folytán is az erre vonatkozó törekvéséről le kellett mondania egészségügyi tekintetből is.

2) Értelmeztette az újabb házszabályok 65. §-a értelmében a napbiztosok működését;

3) A klub eddigi fennállásának ideje előtt az eredetileg kidolgozott alapszabályok sok tekintetben hiányosoknak bizonyulván, még a mult évi közgyűlés elhatározta az alapszabályok némely pontjának módosítását, keresztülvitevel a választmányt bizván meg, ennek megfelelően elkészült és módosított alapszabályok leiratván, felsőbb jóváhagyás végett az 1891. évi január 8. ki választmányi ülésekről terjesztettek be Pécs szab. kir. város Tekintetes Tanácsához onnan némi pótlások kívánatván, visszaküldettek és így teljesítése után újból felterjesztés végett beküldettek

Pécsváros Tekintetes Tanácsához, ez által pedig a m. kir. Belügyministeriumhoz felterjesztetvén, a módosított alapszabályok szept. 4-iki választmányi ülésre lettek bemutatathatók, a klub jelenben már ezen a b alapszabályok értelmében folytatja működését, és törekszik megállapított céljai eléréséhez;

4) beszerzte a választmány gr. Vay Lajos fővárosi vívómester által egybeállított törvívási kézi könyvemek kéziratát és ennek díszes befejtés példányát elhelyezte könyvtárába Feiler Mihály titkár ur szíveségéből;

5) kiváló tevékenységet fejtett ki a választmány a klub helyiségeinek kibővítése tárgyában, melynek célja volt különösen az, hogy egy vívóterem építése által elhárítsanak azon akadályok, melyek eddig a tanulóifjúság miatt voltak; ugyanis, a nagy terem használata csakis a tanuló ifjúság torna óráin kívül volt igénybe vehető, mi nevezetes hátrány volt azért, mert 2. nap délutánját kivéve, a kard és törvívások csakis esti 7 óra után kezdődhettek, ezért Pécs szab. kir. város Tanácsával folytatott alkudozasok egy vívóterem építése végett, mindön sikerre vezettek nemcsak, de az építkezések a lefolyt év nyarán be is fejeztettek, az éjített vívóterem a klub használatába át is adatott, nevezetes előny biztosított a klub részére ez által, jelenben a nap bármely órájában egy tag, kényelmes vívóterem áll a klub-tagok rendelkezésére.

6. A magyarországi tornaegyletek szövetségétől érkezett meghívás folytán a választmány elhatározta nemcsak a III. országos versenyben való részvételt, hanem tagul belépett a szövetségbe is, bár utóbb az országos verseny rendező bizottsága által megküldött versenyfeltételek miatt a klub elállani volt kénytelen a versenybeni részvételtől azért, mivel az összekapcsolt versenyeknek miatt a jelentkező clubtagok nevezéseiket visszavonták.

7. Márczus hóban a választmány vívómestert elhajtott szerződötti Martinengo Károly pozsonyi vívómester iskolájából, ebbeli törekvése azonban nem sikerült, mert nem ajánkozott senki azt elvállalni Martinengo iskolájából azok közül, kik e célra Martinengo által művezetőkül kiképezve vannak.

A választmány ezen tervét keresztül nem vihetvén, lépéseket tett Sztrakay Norbert jeles fővárosi vívómester szerződötése iránt, ki hajlandó is lett volna június hóban a művezetői állást elfoglalni csupán a kardvívásra, de igényei oly magasak voltak, melyek a club anyagi helyzete miatt nem voltak teljesíthetők, miért a választmány elhatározta,

már a völgyben fekszenek. Ennélfogva csupán itt vannak asott kutak, a városnak többi túlnyomó részét ellenben különböző források vízevel látják el, melyek a város felett a hegységéből fakadnak és évszázadok óta több primitív vezető esőhálózatot át a városba folynak.

A város nincsen csatornázva. Általában árnyékszögödröket használnak, melyeket ritkán, némelyeket sohasem ürítenek ki, mint-hogy tartalmukat a föld beissza. Az utcák szűkek, a háztelkek aprók, sűrűn beépítettek. A köztisztaság fogyatékos.

Az 1890-diki nyár Pécsen is, úgy mint annak környékén, sőt általában egész Magyarországon, forró és száraz volt Végre október 18-án zápor köszöntött be (37 mm.), melyet ugyanazon hónap utolsó négy napján tartós és bőséges esőzés követett. Ekkor, november első hetében, kezdett szaporodni a hagymáz, második hetében pedig a már leirt explosioszerű járványkitörés következett.

Nyilvánvaló, hogy a város vázolt talajviszonyai, a tisztátalanság, a hosszas szárazság után beálló bőséges esőzés, alkalmassak ama nézetek felkeltésére, hogy eme miasmakeltő viszonyok okozták a hagymáznak járványú fokozódását, annál inkább, mert a járvány heves kitörése feltűnően egybevágott idő szempontjából a talaj átmedvesedésével.

A járvány első idejében ez a nézet elég alappal bírt. Mindazonáltal a járvány további lefolyásának, nevezetesen pedig a helyi és még inkább időbeli magatartásának behatóbb bíralatánál nyomós érveket találunk a járványnak miasmatikus támadása és elterjedése ellenében.

Igy mindjárt feltűnő, hogy a typhus, a vázolt, kedvezőnek látszó talajbeli s köztisztasági viszonyok ellenére — ambar állandóan jelen volt a népesség között, mégis 23 év óta nem fejlődött epidémiává. Masrészt a járvány szempontjából horiotta el a város belső és keleti részét (a mint ez a Frank magántanár úrtól rajzolt térképen jól látható), ellenben a nyugoti és déli városrészek, a melyek lapályosabb, nyirkosabb fekvésűek és még tisztátalanabbak s szegényebbek is, mint az előbbi városrészek, mentve maradtak az epidémia hevesességétől.

Nevezetesen azonban nem fejtethő meg miasmatikus alapon a járványnak kettős, novemberben és februárban tapasztalt kitörése. Mert a novemberi kitörés után csakhamar, december elején, erős fagy következett, a mely, 1—2 napos gyenge olvadást február elején leszámítva, folyton, a második kitörés idején túl eltartott. Nem tudunk feltalálni, de még csak elképzelni sem semmiféle meteorológiai, avagy talajbeli tényezőt,

a mely e két oly különböző évszakban, különböző meteorológiai és talajviszonyok közepette föllépett kitörést egyformán okozhatta, a mely különösen az epidémiának február végén tapasztalt rögtönös és heves elterjedését magyarázhatná. Ehhez járul, hogy az 1890-iki nyár — mint említetttem — Magyarország nagy részén épol forró, a szárazság épol tartós volt, mint Pécsen, egyszersmind az esőzés is egy időben állt be országszerte, mégis 1890 őszén a typhusnak általánosabb és hevesebb uralkodását nem tapasztalták. A miasmatikus magyarázatra nem kedvező a két kitörés lefolyása sem. Mind a kettő rohamosan fejlődött ki s épol rohamosan apadtott el, holott a meteorológikus, talajbeli viszonyok alapján fejlődő epidémiának nyilván inkább fokozatos fejlődéssel, tartóssággal kell bírnia s fokozatosan kell alásllyednie.

Ezekkel szemben sok pozitív körülmény — nem szólva most az alább előadandó bakteriologikus leletről — tanuszkodik a hagymáznak ivóvíz által való elterjesztése mellett.

A város különböző részei — mint említtem — különféle eredetű vízzel élnék.

A belváros és a keleti külváros — vagyis az 1890-91-ben járványlátogatta egész terület — egy forrásból, a „Tettyéből” kapja vizét, mely magasan a város fölött fakad a

hogy a jelen évszakban a művezetői állást betöltetlenül fogja hagyni, helyette azonban annak biztosítását, mikép a kard- és törvívásban állandó oktatást nyerhessenek a clubtagok, úgy vélte elérni, ha saját kebeléből egy clubtagot fog Budapesten a club költségén kiképeztetni, azt megfelelő tiszteletdíj mellett 3 évre szerződteni. — e czélból kibocsátott jelentkező iv alapján f. é. aug. hó 15-én el is akarta küldeni a kiképzésre Heimesz Károly urat, ki azonban közbejött hivatalos kötelei miatt egyelőre nem távozhatót Pécsről, miert az ősi idősakra Benedek Gyula aradi vívomester egy havi szerződést végezt tett lépéseket a választmány, azonban ennek igényei is oly túlmagasak voltak, mikép a szerződés elmaradt.

8. A választmány által tervbe vett házi verseny és távgyaloglás Szegzárda keresztül-vihető nem volt, első azért, mivel művezető szerződése nem sikerült, utóbbi pedig azon okból maradt el, miután a jelentkező tagok közül néhányan orvosilag tiltották az u nagysága miatt, a többiek pedig a verseny feltételekben követelt nevezési számnak nem feleltek meg, e helyett azonban szeptember 6-ára Siklóra kitűzött versenygyaloglás tartatt meg ritka szép eredménnyel. Jelentkezett 8 tag a versenyre, beérkezett 4 versenyző, elsőnek beérkezett Nötter Jenő 3 óra 7 percz alatt, Saághy János 3 óra 10 $\frac{1}{2}$ percz alatt másodiknak, Zsille István 3 óra 17 percz alatt harmadiknak és 3 óra 20 $\frac{1}{2}$ percz alatt negyediknek Orbán Márton. Átlag tehát 6 percz és 40 másodpercz esik egy kilométerre, minélgyva Nötter Jenő a club ezüstérmével és a siklósi hölgyek tiszteletdíjával, Saághy János a bronzérmével és Zsille István tiszteletdíjával lett kitüntetve.

Kedves köteleességemnek tartom e helyen megemlíteni azon szíves és rokonszenves fogadtatást, melyben bennünket a siklósiak részesítettek, s bár Benyovszky Manó főszolgabíró és választmányi tag kiváló tevékenységért a club jegyzőkönyvileg is kifejezte köszönetét, el nem mulasztatom megemlíteset annak is, hogy ezen versenyünk alkalmaival tapasztalt fogadtatásban tevékeny részt vettek a minden szép, jó és nemes iránt fogékonos siklósi hölgyek mi hogy minő lelkesítő és buzdító hatással volt ebben a költőiségtől ment száraz korszakban a jelenlevő clubtagokon kívül az egész clubra, azt magyaráznom is felesleges, hisz a hölgyek lelkesedése és közreműködése az eddigi háziversenyeknél eléggé bebizonyította, hogy mennyire tudnak buzdítani, s diadalra vezetni, mert a mit ók napszerűen tesznek, ott a siker elmaradhatlan.

Szíves tudomásul kérem venni, mikép a club a lefolyt évben 23 tag belépése és 26 tag kilépése által száma bár kevesedett, ez azonban szemben a folytonos felvételi jelentkezésekkel, számba sem jöhet, miután a tömegesebb kilépés számát a Pécsről távozóknak teszik.

Kötelmemnek tartom még a club pénzvizsgálóiról is számot adni. Ott Béla pénztáros urnak a választmányhoz október 2-án adott jelentése szerint van 374 frt 50 kr. felesleg a pénztárban és 400 frtot meghaladó tagdíjhátralék behajtás alatt az ügyész urnál, így a club pénzvizsgálói elég kedvezők.

Végül jelentésem keretébe kell vennem az ig. választmány azon kegyeletes tényletét, melyet az új-mindszenti temetőben örök álmat alvó volt elnökünk iránt elhallozása alkalmával — ugy később a június 12-iki választmányi ülésen emléke iránt — tanúsított, ugyanis:

1890. évi decz. 4-iki választmányi ülésen jelentette be alelnök ur hivatalosan, mikép Bartosságh Imre volt előnk elődom elhunyt, ezen általánosán részvétel fogadott hír halatára a club nevében nemesak a részvét kifejezését határozta el özevényél kifejezni a választmány, de egy diszes koszorút is helyezett ravatalára, és temetésén testületileg résztvett. A kegyelet adóját evvel azonban nem róttá még le teljesen a club, ezt számosan éreztük s így érlelődött közöttünk azon eszme, mikép emléke buzdításul hogy szolgálhasson, a választmány elkészítette a club-terem számára arczképét, azt ünnepeles buzdító szavak kíséretében lepeztem le a június 12-iki választmányi ülésen, azért midőn emléket e módon megörökíté a választmány, annak adott kifejezést, mikép tovább is köztünk maradjon, jelenlétével buzdítson s mintegy figyelmeztessen a kezdet nehézségeire, megóvjon bennünket a lankadástól.

Tisztelt közgyűlés! Ime a club egy évi működésének képe, megfelleltünk-e köteleességünknek, arra a tisztelt közgyűlés van hivatalva felelni. A magam részéről csak még köszönetem akarom kifejezni az igazgatóválasztmány és tisztikar azon jóakaratu segédkezéseért, melyben folyton részvéltem és azt hiszem a tisztelt közgyűlés hozzájárul azon kéremhez is, midőn a mai ünnepeles alkalommal a helybeli sajtónak a legmelegebb érzelmektől áthatott köszönetem fejezem ki a közgyűlés részéről azon jóakaratu erkölcsi támogatásért, melyben a club ügyei részesültek a sajtó részéről; s midőn azon óhajjal zárom be évi jelentésem, hogy jövőben is egyedül a köteleesség szavára hallgassunk,

lankadatlan buzgalommal haladjon a club czéljai felé, maradok tisztelettel

Németh József,
elnök.

Ezután következett a tisztikar lemondása. Benyovszky Manó a körlnöki székelt elfoglalva meleg szavakban fejezte ki a club elismerését a távozó elnök: Németh József iránt, kit a tisztújító közgyűlés újból egyhangulag elnökévé választott. Németh József ur azonban részéről lehetetlennek nyilvánította a megtisztelő állás elfoglalását, mit a közgyűlés tudomásul véve megválasztotta a tisztikar a következők: Elnök dr. Schauerk Bódog, alelnök dr. Egyri Béla, titkár Scheurer Károly, jegyző ifj. Lauber Rezső, pénztáros Ott Béla, segédpénztáros Kissasszony József, szertáros Heimesz Károly, segédszertáros Pfeiffer Aladár, orvos dr. J. H. n. Béla. Az ügyészi állás ideiglenesen betöltetlenül hagyott. Választmányi tagok: Németh József, Benyovszky Manó, Liszkay Balint, Piacek Gyula; dr. Bódó Aladár, Zsille István, Taizs József, ifj. Németh József; pöttagek Pauer Károly, Nötter Jenő, Ptacek Viktor, Oberhammer Antal. Dr. Schauerk Bódog elnök elfoglalván az elnöki székelt, megköszönte az irányában nyilvánuló bizalmat és elismeréssel szólva elődei sikereiről, kérte tagtársai támogatását és ezzel a tisztújító közgyűlés véget ért.

Pécs szab. kir. város vízvezeték szabályrendelet tervezete.

XIII. Az ingatlan tulajdonosának változása.

60. §. Ha valamely magánvezetékkel ellátott ingatlan tulajdonosa változik, a víz használatára vonatkozó jogok és kötelezettségek halgatag az új tulajdonosra szállanak át; tartozik mégis a volt és új tulajdonos ezen változást a mérnöki hivatalnál szóval bejelenteni.

A bejelentés elmulasztása esetén a volt tulajdonos az új tulajdonossal a város hatóságánál minden tekintetben egyetemleges kötelezettségben marad.

XIV. Az építkezéshez szükséges vízzel.

61. Ha az építkezési szabályrendelet 1-ső §-a szerint hatóság engedélytől feltételezett építkezéshez a városi vízvezeték vezet célozattal igénybe vétetni, a tulajdonos a felhasználandó vízzel díjat tartozik fizetni.

A vízdíj a falazásoknak köbmétereiben kiszámítandó mennyiség után állapítatik meg és az előre fizetendő le.

hegység kagylós rész rétegeiből, míg a nyugati s déli városrészek más kisebb forrásokból, külön vezetékekől illetoleg ásott kutakból kapják vizüket.

A közönség már a járvány elején a Tetteye vizét gyantsította, mert ennek a területén terjedt rohamosan a járvány; mint-hogy azonban más vízhez nem juthattak, kénytelenek voltak vele élni, csakugy a hatóság figyelmeztette és sürgette a közönséget hogy ama vizet forralva használja, a mit igen sokan azonnal meg is tettek. És a mint a járvány gyorsan alábbhagyott, ezt a közönség a víz forralásának tudta be.

A Tetteye vizét égetett agyagsöveken vezetik a városba. Utközben, közel egymáshoz, kicsiny falazott víztartók vannak, melyekbe becsurog a víz s onnét megint tovább, melyebb városrészek felé foly. A víztartók a víz nyomását hárítják el, s egyszerűsmdn kifolyókkal bírnak, melyekről a környékbeli lakosság vizét hordja. (sak kevés házba van a víz bevezetve.

A medencéket nem szokták tisztogatni; ép így a csöveket sem, a melyek többnyire egészen felületesen (0,4—0,5 méternyire fekszenek a földben s a talaj szennye elemeiben nem óvhatják meg a vizet. E csöveztetek és medencék közül számos helyen feltűnő egészségtelen viszásságot tapasztal-

tak. Így pl. az ugynevezett Czenger-kut csöve egy szennyes, szulott ház közvetlen udvara alatt halad, alig 30—40 centiméter mélyen a földben, mellette pedig, alig egy pár méternyi távolságban, nagy, ronda árnyékszékgyödör van, még pedig 2—2 $\frac{1}{2}$ méterrel magasabb helyen, mint a hol a cső fekszik. Vagy például arról értesít a hírlapok egy közleménye, hogy mindjárt a vízvezető hálózat elején egy csőrésztlet találtak (márciusban), a mely nem szolgált már vízvezetésére, és felső részén el is volt zárva, alsó részén azonban szabadon a vízmedencébe nyílt. Ezt a csőrésztletet állítólag csak rövid idő előtt akasztották ki a hálózatból, még pedig azért, mert ez a rész különösen felületesen feküdt, szennyes udvarokon át, disznóhízalók mellett és egy szennyes-ruha mosó-telep udvarán át vezetett a medencéhez. Új csövet huztak a forrástól ehhez a medencéhez, a régi csövet felül elzárták, alul azonban nyitva feleadték.

A mikor ezt a csőrésztletet feltaláltak és feltárták, félig telve volt rothadó, fölötté büzös iszappal.

Az 1890-iki nyár és ősznek szárazsága nagyon megapasztotta a Tetteye vizét; a csövekben vékonyan cseregdedett a víz. Ekkor következett október végén a zápor és esőzés, a mely pár nap alatt megduzzasztotta a

forrást; bőséges víz zuhogott most a csövekben, felkavarta, magával ragadta a bennük és a medencékben ügüllépedett szennyet. Rövid idővel rá következett a már leirt novemberi explosiószerű járványkítörés, a mely mint láttuk ép oly gyorsan alább is hagyott.

A zápor és esőnek s ezzel karöltve a Tetteye megduzzadásának eme időbeli egybeesése a járvány kitérésével különösen befolyt arra, hogy a közönség az ivóvizben keresse az epidemia okát, annál inkább, mert feltűnt, hogy felette nagy számmal betegedtek gyermekek*) a kik főképen vízzel élnek.

Be kell ismernünk, hogy az [eddig elmondottak elég világosan utalnak arra, hogy a járványnak explosiószerű kitérését a Tetteye vize esetleges fertőzésének tulajdonítsuk. Mindazáltal korán itélünk, ha pusztán ezek nyomán bebizonyítottunk tartanók az ivóvíznek összefüggését az epidemiával.

A víz bacteriológiai vizsgálata határozottabb bizonyítékokat szolgáltatott.

*) Az összes följegyzett megbetegedett között a gyermekek 40 százalékol tettek ki! A férfiak és a nők közel egyenlő számmal voltak.

62. §. Ezen célból tartozik építető az építési engedély iránt beadott kérvényében az emelendő falaknak köbmétereiben kiszámított mennyiségét bejelenteni.

Az építkezés folyamán netán szükségessé vált több alapfalas után vízdíj nem fizetetik.

Ezen vízdíj megjár, tekintet nélkül arra, vajjon a víz valamely közkutból, már létező, avagy azon alkalomra berendezendő magánvezetékéből szándékoztatik igénybe vétetni.

63. §. Ha építető nem a városi vízvezeték vizét óhajtat használni, kérelmében tartozik megnevezni azon forrást, vagy kutat, a melyből a vizet meríteni fogja.

XV. Tűzveszély esetére vonatkozó intézkedések.

64. §. Tűzveszély esetén minden tulajdonos tartozik a tűzoltóság kivanatára magánvezetékét rögtön elzárni és mindaddig zárva tartani, a míg azt a tűzoltóság szükségesnek tartja.

65. §. A tűzoltóság jogosítva van tűzveszély esetén a magánvezetéseket oltási célból igénybe venni.

XVI. A vízkiszolgáltatás fenakadása.

66. §. A magánvezeték tulajdonosa a megállapított évi vízbér leszállítására még az esetben sem tarthat igényt, ha a magánvezetékét ideiglenesen nem használja, avagy a vízkiszolgáltatás egyhuzamban 8 napnál kevesebb ideig szünetelt volna.

Ha azonban beállott vízhiány, vagy a nyilvános vezetéknek javítása miatt a vízkiszolgáltatás 8 napon át, avagy azonfelül megszakítást szenvedne, ez esetben a vízbér aránylagosan leszállítandó.

67. §. A vízkiszolgáltatás időleges megszakítása által netán szenvedett kárért a tulajdonos, avagy fogyasztó a város közönségétől kártérítést nem követelhet.

68. §. Ha a vízkiszolgáltatás a város területének egy részén hosszabb időre fenakad és a szünetelés időtartama előre látható, ily esetben a mérnöki hivatal a fogyasztókat a vízkiszolgáltatás fenakadásáról kellőleg és eleve értesíti, s egyszersmind a lehetőségig gondoskodik arról, hogy a fogyasztók vízkiszolgáltató ideiglenes kutak felállítására által fedeztessék.

Ha a vízkiszolgáltatás a város egy részén előre láthatólag rövidebb ideig fog szünetelni, erről a fogyasztó közönség a mérnöki hivatal által szintén értesítendő.

XVII. Nyilvános közkutak.

69. §. A nyilvános közkutak számát és helyét esetenként a bizottsági közgyűlés állapítja meg, a mely egyuttal már fenálló ily kutak megszüntetése, esetleg áthelyezése iránt is rendelkezik.

XVIII. Bűntető határozatok.

70. §. A ki jelen szabályrendelet határozatai ellen vét, kihágást követ el és 1 ftrtól 50 ftrig terjedő pénzbüntetést büntetjük, s ezenfelül tartozik a cselekménye, avagy mulasztása által előállott szabályellenességeket megszüntetni, mivel ellenesetben ezen munkálatok költségén fognak megtevéni.

Ha a kihágás által víz is pazaroltatik, ezen felül az elpazarolt víznek hatóságilag köbmétereiben megállapított mennyisége is megterítendő.

71. §. Ha a víz meg nem engedett célokra (: 37. §.) avagy valamely magánvezetékéből oly ingatlanon használtatik, a hol magánvezeték nincs, ezen tilos vízhasználat után a hatóságilag megállapított vízbér 2—10-szeres összege fizetendő.

72. §. A 70. és 71. §§-okban meghatározott pénzbüntetésekért a tettesekes részesek, illetve azok, a kik a tilos cselekményt túrték egyetemlegesen felelősek;

73. §. Ha egy cselekmény, avagy mulasztás által jelen szabályrendelet több határozatai sértetnek meg, a pénzbüntetés legmagasabb mértéke szabandó ki.

74. §. A 70. §. első bekezdése szerint kiszabandó pénzbüntetés behajthatatlanság esetén

a kihágási törvény 6. §-ának rendelkezéséhez képest elzárásra változtatandó át.

75. §. A 70. §. első bekezdése szerint befolyó pénzbüntetések a városi szegényházi pénztárba, ezen §. második bekezdése és a 71 §. alapján kivetendő pénzbüntetések pedig a városi házi pénztárba fizetendők.

XIX. Illetékesség és felelősségi hatóságok.

76. §. Rendes házi szülékseleget felüli vízhasználati és vízbér kérdésekben:

- a) első fokban a város tanácsa;
- b) másodfokban a közigazgatási bizottság;
- c) harmadfokban a m. kir. Belügyminis-terium.

77. §. Kihágási ügyekben
a) elsőfokban a rendőrfőkapitány;
b) másodfokban a város tanácsa;
c) harmadfokban a m. kir. Belügyminis-terium.

78. Mindazon kérdésekben, a melyekben jelen szabályrendelet szerint a városi főmérnöki hivatal jár el, másodfokban és végérvényesen a városi tanács határoz.

79. §. Ha a végrehajtás elhalasztása veszéllyel, avagy a város közönségére nézve kárral járna, a felelősségnek csak birtokon kívül adatik hely.

Arról, hogy a felelősségnek csak birtokon kívül adott hely, felelősség az első fokú hatóság által értesítendő.

Minden felelősség a határozat kihirdetésétől, avagy kézbesítésétől számított 15 nap alatt nyújtandó be.

Elkészve beadott felelősségek hivatalból visszautasítandók.

XX. Ételbeléptetés intézkedése.

80. §. Jelen szabályrendelet kormányhatósági jóváhagyás után azonnal életbe lép és alkalmazandó az új városi közbizviteltekre és ahhoz csatlakozó minden magánvezetékre nézve.

H I R E K.

Kálmán napján igazi bucsujárás szinhegy volt Kardos Kálmán főispán lakása és hivatalos helyisége. A megyei és városi törvényhatóság tisztviselői, a hivatalok főnökei, egy szóval: a hivatalos és nem hivatalos Pécs kitűnőségei siettek ősi magyar szokás szerint elárasztani jókívánataikkal a főispánt, ki nemcsak magas állásánál fogva, de kiváló egyéni szeretetre méltó tulajdonságai, mindenkin segíteni kész jó szíve és hátsó gondolatokat nem ismerő egyszerű lelkisége folytán méltán köztisztelet és közszerelet tárgya messze földön. A névnap előestéjén a pécsi dalárda szerenádval tisztelte meg a főispánt. Fogadja ő méltósága tőlünk, a sajtó igénytelen munkásától is jókívánatainkat szívesen.

Megegyülés. A hétfői megegyülésnek kiemelkedő mozzanata volt Kardos Kálmán főispán megemlékezése a rosenthali merényletről. A főispán lelkes szavakkal emlékezett meg azon rajongászerű szeretetről és hódoló tiszteletéről, melylyel a magyar nemzet a koronás királyt fogadja mindenütt, ahol szerető népe között megfordul. Annál nagyobb a magyar nemzet megbotránkozása a rosenthali merénylet fölött, melyet ő felsége a király csehországi utjától elválasztani nem lehet. Mint a főispán kijelenté, a megye közönségétől távol van még a gondolata is annak, hogy e merénylet azon nép rovására írja, melynek területén az elkövetettet, hanem csak egyes örültek, vagy elvetemedetnek lehet azt tulajdonítani és miután, hála az isteni Gondviselésnek, ez átkos merényletnek, semmi komolyabb következménye nem lett, a főispán indítványára elhatározottak, hogy e fölötti örömet a megye közönsége feliraltilag fejezi ki ő Felsége előtt. — Nem kevésbé lélekemelő volt a főispán megemlékezése néhai J e s z e n k y Ferenc kir. tanácsos, nyugalmazott alispán haláláról és temetéséről, meghatott, szívből jövő szavakban emlékezőn meg az elhunytak maradandó érdemeiről és követendő példányképül szolgáló élet-

ről. A boldogult érdemei jegyzőkönyvileg fognak megörökítettetni és átadni az utóknak — Szily László alispán is kegyeletes szavakban emlékezett meg évnegyedes jelentőségében az elhunytól, ki valóban: egész életében az igazság megtestesülése és a jog próbaköve volt. Legyen áldás porain. — Az egyes tárgyak közül megemlítjük a jövő évi költségvetést, mely egyhangulag elfogadott. — A megyei árva háza a vonatkozólag lapunk más helyén hozzuk a tudósítást. — V a j a y István indítványa fölötte, hogy a tisztviselők is megtartsák a vasárnapi munkaszünetet, a közgyűlés napirendre tért, miután ugy is csak a halaszthatatlan közzszolgálati teendőket végeztetnek vasárnapon. — A törvényhatóság bizottsági tagok száma 576-ban állapított meg, melyek közül 288 választatik. Esik tehát a megye területén választásra jogosult 23935 polgár közül minden 84 választóra egy bizottsági tag. A 288 bizottsági tag a megye területén 53 járási kerületre osztatik el.

Mohács belterületének árvízvédelmi ügye a keddi közbizvitelteni őslesen beható vita tárgyat képezte, mit az meg is érdemelt, mert ugyancsak bonyolódott volt. E bonyolultságot főként az okozta, hogy az elfogadott vádgát tervét a szakminister fölkérlette és a legutolsó árvíz tapasztalatainak megfelelőleg azon lényeges változtatásokat tett és az alispánt utasítván, az a munkálatok sürgős megkezdésére intézkedéseket tett. Mohács város a megváltoztatott tervet nem tekintvén magának és elfogadottnak, nem intézkedett a vádgáthoz szükséges kisajátítás és kárterítés ügyében sem és az erre vonatkozó alispáni határozatot megfélebbezte. Időközben Mohács város hozzájárult és elfogadta a beton vádgát építését és miután ily módon a kisajátítandó területek pontosan kiszámíthatók és kárteríthetők, a közbizvitelteni bizottság, tekintetbe véve a fölmerülő visszaszámításokat és azok közmegegyezésre való elintezhetését: az alispáni határozatot kárterítésre vonatkozó pont kihagyásával helyben hagyta, utasítván Mohács városát, hogy a kárterítésre vonatkozólag 30 nap alatt maguk között egyezség létesítsék, ellenkező esetben az alispán fog újabb határozatot hozni.

Vonat kisikamlások. F. hó 11-én Siofok és Szántód közt egy tehervonat ismeretlen okból kisikamlott, nagymérvű pályatest rongolódás azonban nem volt. Ugyancsak az nap Kanizsa- és Murakeresztúr között szintén egy tehervonat kisiklott, csakhogy itt Kanizsán már egy előzőleg kisikamlott kocsi idezte elő a catastrophát. Ugyanis Kanizsa állomáson egy nyitott kocsival toltattak, mely ismeretlen okból kisikamlott és a helyett, hogy kellő vizsgálat alá vették volna, könnyelműségből besorozták a tehervonatra. A tehervonatot és mozdonyvezetője utközben észre vették a nevezett kocsi nyugtalan járását s már-már a vonalon megakarták a vonatot állítani, de azon pillanatban kiugrani látták az említett kocsit és utána 14 tehérkocsi követé: 7 vagon teljesen porrá zuzatott az áruval együtt, a többi 7 meg nagymérvű sérülést szenvedett. A vágányok teljesen tönkrementek, ugy, hogy a vonat közeledést csak átszállással lehetett fönn tartani, a táviróvonal pedig ketté szakadt, e miatt a táviratok más irányban tereltettek. A kisikamlás borzostó látványt nyújtott. — F. hó 12-én pedig Zákány állomáson egy tehervonat kihaladása alkalmával kisikamlott, oka ennek egy magy. államvasuti fedett tehérkocsi tengelytörése volt, a kár itt is meglehetősen, mert valami 4 kocsi porrá zuzatott.

Ószi hajómenetrend, mely érvényes f. hó 15-étől november hó végeig. Mohácsról Bpestre indul naponként d. e. 10 órákor, csatlakozik Pécsről reggel 5 óra 23 perkor induló személyvonathoz. — Bpestről Mohácsra indul naponként d. e. 10 órákor, csatlakozik Pécsre a Mohácsról délután 3 óra 5 perkor induló vegyesvonathoz. — Mohácsról Belgrád-Orsovára indul minden

szerdán és vasárnap reggel 5 óraker, csatlakozik Pécsről előttevaló nap 7 óra 45 pker induló vegyesvonathoz. — Orsovából Belgrádról Mohácsra indul minden szombat és szerdán reggel 6 óraker, érkezés Mohácsra vasárnap és csütörtökön éjjel 10 óra 15 pker, csatlakozik Mohácsról d. u. 5 óra 27 pker induló vegyesvonathoz, mely Pécsre érkezik reggel 8 óra 2 pker. A hajómenetrend változás folytán a mohács-pécsi vasuton f. hó október 15-től Pécsre d. u. 2 óra 55 pker induló (52) tehervonat személyszállítással és Mohácsról este 8 óraker induló (13) teherszemélyszállító vonat közlekedése beszüntetetik, ellenben Villányról Pécsig közlekedő 5 sz. teherszemélyszállító vonat közlekedése továbbra is fentartatik

Szerencsétlenség. Kacsokovits Lajos tabi szolgabíróét lovai elragadták, a kocsi feldőlt s a szolgabíró fején és vállán súlyos zúdásokat szenvedett. — Hasonló szerencsétlenség érte a napokban Ivánkovits István dombói birtokost, kinek esése közben karja eltört.

Az egységes közepurópai idő alkalmazása a hivatalos óráknál. A vasuti állomásokon az irodai és raktári szolgálata névze és a vasuti igazgatóságoknál a hivatalos órák kezdete és vége zónaidő szerint számítatik.

Pénzügyigazgatói alispán. Reisenberger Gusztáv volt szegszárdi helyettes pénzügyigazgató Nagyszébenben alispánná választották. — Aztán mondja még valaki, hogy a pénzügyi tisztviselő nem lehet népszerű!

Állomási haranggal való jelzés elmaradása. Budafok megálló helyen, Szolgaegyházán, Bakócan, Pellérdén, Dobszán és Trinitáson a vonatknál az állomási haranggal jelzést nem adnak mindaddig, míg azok teljesen föl nem lesznek szerelve.

Törvényhatósági naptár. Toldy László főlevéltárnok a Törvényhatósági Naptár 1892-iki folyamába hirdet előfizetést. E munka, mely első évfolyamába egy kis, zsebkönyv alakú füzet volt, ma már egy közel 700 lapra terjedő, nagy 4-rétű köteté nőtte ki magát. Erődl évre bővül és tökéletesedik. Az új folyam egész sereg javítását, újítását, bővülést tartalmaz, melyek felsorolása hasábotk venne igénybe. Azért is, csak három emelünk ki. Egyik a nagyközsegek kimutatása. Hatvan kérdésre felel minden egyes nagyközsegnél; e kérdések a közsegek valóságos fotografiáját adják, a mennyiben kitüntetik annak közigazgatási, népesedési, nyelv, felekezeti, gazdasági, társadalmi, vagyoni, ipari, iskolai viszonyait; felvilágosítást adnak a közsegek hovatartozásáról, vallási, igazságügyi, pénzügyi, közlekedési, hadügyi, bányászati, erdészeti, kulturmérneki, mentélepsi s egyéb szempontból stb. A körjegyzőségek rovata egészen új, és ebben betürosor rendben soroltatnak fel a körjegyzőségek, közigazgatási viszonyaik s a körjegyzők nevei. A harmadik újítás az, hogy fel vannak véve az országban levő pénzintézetek, iparos- és részvénytársaságok, biztosítóintézetek, stb. a szükséges kimutatásokkal. Az új folyamot 18 arckép fogja díszíteni, köztök Kardos Kálmán főispán és Szily László alispán arcképei életrajzzal együtt s a „Hasznos tudnivalók“ rovata is sokkal gazdagabb lesz az eddiginél. Ara a nagyterjedelmű s a legnagyobb és legbővebb naptárt tartalmazó kötetnek az eddigi, hallatlanul olcsó marad, t. i. füve 1 frt 30 kr, kötve 1.50 kr. Bátran állíthatjuk, hogy úgy a hatóságoknak, mint egyeseknek nélkülözhetetlen segédkönyve ma már a Törvényhatósági Naptár, s azért szives készséggel hívjuk fel re a t. olvasóink és a nagy közönség figyelmét. A megrendelés vagy előfizetés a kiadóhivatalba küldendő: Budapest, V. Hold-u. 7.

A pécsi nőegylet által f. évi október hó 4-én rendezett ünnepélyen az összes bevétel 475 frt 81 kr., s az összes kiadás 325 frt 91 kr., — s így a tiszta jövedelem 149 frt 90 kr. o. tét ki. Ezen ünnepély alkalmából özv. Cseh Edéné 10 frtot s egy diszes kávé készletet, Erreth Teréz 5 frtot, Blaskovich István, Szuly Jánosné, özvegy

Czvetkovits Józsefné, Erreth Anna, Erössy Józsefné, Mendl Matild, Pintér Józsefné, Ratkovits Ferencné, Rónaky Teréz, Schwartz Katalin, Szauter Gusztávné, Szántó Antalné 2—2 frtot; Blum Béláné 3 frtot, Johan Julia 1 frt 50 krt, Ráth Teréz 1 frt 20 krt; Áronffy Józsefné, Ferenczy Istvánné, Piacsek Gyuláné, Viertl Emília és Zein Mari 1—1 frtot; Pacher E. a tombola főnyeremény-tárgyánál leengedett 2 frtot, Wurster Edéné sőt menyéből összeállított dísz-művet, továbbá Valentin Ottoné, Kaufmann Nandorné, Deckleva Vilmosné, Wachauer Julia, Heidecker Anna, Lauber Rieszóné, Simonfia Jánosné, Boocz Alajosné, Girardi Józsefné, Angyal Pálné, Krasznay Mari, Hirschfeld Samuelné, Hegedüs Imréné, Hinka Lászlóné, Cseresnyés Sándorné, Böhm Karolin, Sável Kálmáné, Lukáts Adolfné, Toth Józsefné, Pilch Antalné, Kiss Eleonora, Kindl Amália, Fridrich Antonia, Dischka Gyözöné, Danicz Mari különféle élelmi cikkeket adományoztak, a mely adományokért a nőegylet köszönetét nyilvánítja.

Dr. Toldy László a Törvényhatósági Naptár szerkesztője lapunk utján kéri fel mindazon hatóságokat, továbbá pénzintézeteket, részvénytársaságokat stb., melyek a Törvényhatósági Naptár 1892-iki folyamára vonatkozó kérdőíveket kaptak, de eddig be nem küldötték, hogy azokat az ő nevére (Budapest, IV. ker. Lipót-utca) m i e l ő b b beküldeni sziveskedjenek.

Elmaradt tanító választás. A tolnai kántorválasztás, mely október 8-ra volt tervezve, elmaradt; mert Benceze plébános, a delegált elnök nem volt hajlandó szabálytalanságot elkövetni és megtartani a választást mielőtt az iskolaszék annak rendje és módja szerint gyűlést ki nem tűzi a választás határnapját. A netán előforduló rendezavarásnak akként fog eleje vételni, hogy egy század huszársg fedezete mellett választ az iskolaszék új kántort. Tolnán ugy látszik nagyon bajos mástént választani.

A divat Salon ötödik évfolyamának első száma jelent meg október hó elején, a lehető tartalomdúsán, elegáns kiállítással. Holgyeink a divat minden ágában hű tanácsadó telnek benne. Tartalmaz toileteket minden alkalomra; menyasszonyi, estélyi és utcai ruhákat; gyermek és pongyola öltözeteket, fehéremű és divatos kézimunkákat. A szépirodalmi részben kedvelt író- és írónők neveivel találkozunk. A Divat Salon e mellett a legelőssőbb magyar divatlap, mert előfizetési ára egy évre csak 6 frt, félévre 3 frt. Előfizetéseket elfogad a kiadóhivatal Budapestén, Gizella-tér 1. szám.

Fűzfába oltott szálló. Nagy dolgon tőri a fejét Román Juon muszaki, alsófehérmegyei pap. Ugy akarja a szállótöről elpusztítani a filloxerát, hogy a szállóvenyigét — beoltja fűzfába. Az oltás csakugyan megfogamzott s egy ideig szépen diszlett a fűzfa-szálló. Bekövetkeztek azonban a rekkenő meleg napok, a nagy szárazság s ekkor az oltványok lehullattak levelüket és pusztulásnak indultak. A muszaki papot ez nem kedvetleníti el s folytatja a kísértevezést.

Vegyes hírek. S o m o g y a r m e g y e tisztii főorvosává dr Szaplonczy Manó nevezetett ki. — Ü c s e n y tolnavármegyei közsegekben r. k. tanítóvá Karaszi Mihály ráckevei tanító választották meg. — T e n z l i n g e r József földbírtokos, megyei bizottsági tag meghalt Tolnán 76-ik évében. — B i b a r e f a l v i S z é k e l y Emil zalamegyei szolgabíró oltárhoz vezette Wild Teréz k. a.-t. Balatonfüreden. — C s o n t o s Jenő vasuti hivatalnok eljegyezte Zalaegerszegen Nagy Lajos arvaszéki jegyző leányát Anna k. a.-t. — M o l n á r István, a Festetics-féle sztygörgyi urodalom nyugalmazott tisztartója gróf Nemes V. kunhgyesi urodalmában jószágigazgatóvá nevezetett ki. — B o h u s huszárőrny Tolnán, ki a nyáron a hadgyakorlatok alkalmából lováról szerencsétlenül esett le, súlyos bajából felgyógyult ugyan, de kissé sántít. — Kussinszky József kölesdi kántortanító eljegyezte Szekeson Szüzes

Iren k. a. t — Hirschfeld I. bonyhádi kereskedő fizetéseképtelenséget jelentett be. — Schneider Gábor szegszárdi trszéki aljegyző a gyakorlati bírói vizsgát leiette Bpsten.

Felelős szerkesztő és lapulajdonos
FEILER MIHALY.

Hirdetés.
Pécsvárad község előjárósága ezennel közhírré teszi, hogy a községében uraltogt ragadósszaj- és köröm-fájás megszűnt, f é v i 14516. szám. alisp. 891. alatti rendelettel Pécsvárad község a zár alól feloldatott. Így a legközelebbi Lukáts-vásár f. évi **október hó 19-én** meg lesz tartva és arra szarvasmarka, juh, kecske és sertés is felhajtható.
A községi előjáróság.

Szenzatiós találmány
gyengeségi eseteknél
férfiak számára!
cs. és kir. szab. elektro-metallikus készülék
Dr. BORSODI
Ausztria-Magyarországon és külföldön szabadalmazva.
Párisban 1889 ben aranyéremmel kitüntette. Brüsszelben 1886 ben ezüstéremmel kitüntette. Genóban 1889 ben nagy zűs-éremmel kitüntette. Nizzában 1890-ben aranyéremmel kitüntette. Diplom de societé médecine de tran ce és más tudományos társulatok által.
Dr. Borsodi-féle cs. és kir. szab. electrometallikus készülék, szabadalmazva és kitényetve, elűnteti a férfi gyengeséget (impotentia), miután a kimerült idepeket erősíti és a szervezetenk újú érzést kölcsönöz. A készülék alkalmazása fölötte egyszerű. Eszrevehetetlen a testen való viselés magában véve is elég a kívánt eredmény előidözésére.
Dr. BORSODI Budapesten Teréz-körút 4. szám
Kimerítő brosrűk kívánatra ingyen küldetnek.

10818. sz. 3719.

Árverési hirdetés.
A pécsi kir. törvényszék mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy **dr Egry Béla** végrehajtónak

Vidjakovics Károly végrehajtást szenvedő elleni 55 forint tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a pécsi kir. járásbírósg területén levő Keszű határában fekvő a keszűi 278. számú tjkvben felvett 34. sz. hazra és belső-ségre 15 frt becsárban, a keszűi 279. sz. tjkvben felvett 30. telekre 598 frt becsárban, 4844a. hsz. fekvőségre 10 frt becsárban, a 280. sz. tjkvben felvett 1581. hsz. fekvőségre 62 frt becsárban, az 165. hsz. fekvőségre 64 frt becsárban, utóbni 2 db fekvőségre az 1881. évi 60. t. cz. 156. §-a értelmében az árverést ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az **1891. évi november 3-ik napján délelőtti 10 óraker** a Keszű község hazánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog

Árverezeni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát vagyis 15 frt 80 krt, 59 frt 80 krt, 1 frtot, 6 frt 20 krt és 6 frt 40 krt készpénzben, avagy az 1881. évi LX. tc. 42. §-ában jelzett arfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3338. sz. alatt kelt igazságügyi miniteri rendelet 8. §-ában kijelölt övadékképes értekapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgálatni.

A pécsi kir. törvényszék, mint telek-könyvi hatóság 1891. évi július 27-én.
Lukrits István
kir. tszéki bíró.

Pécsi kir. táblai értesítő.

1891. évi október hó 14-én.

Elintézetett büntető ügyek.

Helybenhagyva: 287, — 292, — 299, — 598, — 601, — 615, — 626, — 659, — 679, — 699, — 700, — 721, — 810, — 959, — 978, — 1016, — 1767, — 1803, — 1810, — 1835, — 1836, — 1842, — 1864, — 1876.
 Megváltoztatva: 718, — 966, — 982, — 996, — 1828.
 Részben megváltoztatva: 301, — 606, — 622, — 630, — 646, — 649, — 711, — 812, — 958, — 995, — 997, — 1009, — 1017, — 1022, — 1797, — 1868.
 Rendelvényileg: 310, — 311, — 634, — 742, — 970, — 974, — 1849, — 1875, — 1883.
 Feloldva: 698, — 811.

Közegeti eladó pécsi temetkezési intézet

Pécs, Felső-Újtelepi utca 22. sz. rajta hazában.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek ezennel teljes bizalommal tudósásra hozni, hogy intézetünket újból szerveztük és természetesen kibővítettük, úgy, hogy minden tekintetben a legmagasabb igényeknek is képesek vagyunk megfelelni.

Rendezünk szép temetéseket pompás üveges kocsikban, partárt tartunk fa- és ércokorsók, valamint sirkoszorukból, vállalkunk hulla-szállításokat legmentes ércokorsókban a bel- és külföld minden irányában.

Törekvésünk oda irányuland, hogy mint I-és pécsi temetkezési intézet minden tolokodás nélkül pontos szolgálat és valódi (nem patszólagos) olcsóság által mint eddig, úgy ezután is a minden oldalról irántunk tanusított bizalmat továbbra is kiérdemeljük.

További tévedések kikerülése végett bátorodunk újból kijelenteni, hogy intézetünk kezelésével, temetések felvételével és rendezésével

Gindl Alajos úr
 van megbízva.
 Munkánk kiváló tisztelettel

Hartl Ferenc és társai
 Kindl Ferenc, Szigriszt János, Lauber Rezső,
 özv. Hoffmann Károlyné, özv. Edhoffer Ferencné.

Posta és távirat cím: „Közegeti” Pécs.

TH. WIESE ÉS TÁRSA
 betörés ellen biztos tűzálló
PÉNZSZEKRENYEK
 főraktára Pécsen:
FÜRST LIPÓTNÁL
 Kis-tér 3-ik szám.
 3600

MÁRIACZELLI
 használatos labdacsek
 (pülulae laxantes mariaz.)

Arányos és hatékonytól mentes, kellemes ízű, nem székeli-mél, dugulásnál és az emésztéskor használatos, arról a nagy használatból, széles körű elterjedés és nagy mennyiségű orvosi rendelés tanúsítják. Gyors és szelíd hatása csillarké- és fűszertartalmától, a mellékhatásoktól valóban bizonyított.

Egy doboz ára 20 kr., Egy tükör 2 Ft., 24 kr., 3 tükör 2 Ft., 20 kr., 4 tükör 2 Ft., 20 kr., 5 tükör 2 Ft., 20 kr., 6 tükör 2 Ft., 20 kr.

Az alkoto részek 1/21-ánosságra vannak hozva.
 Egy egy székletet okozhat.

Eladó új ház.

Egy szilárdan és az újabb kor igényeinek megfelelőleg épült új ház, mely 12 évig adómentes és

600 frt jövedelmet hajt,

szép udvarral és kerttel, a város központjának közvetlen közelében, szabad kézből jutányos áron eladó.

Bővebb értesítést a kiadóhivatalban.

A legolcsóbb magyar napilap a
„MAGYAR FÖLD”
 közgazdasági s politikai napilap
 teljesen független programmal.
 Szerkesztik
Löcherer Andor és Kormos Alfréd.
 A MAGYAR FÖLD bel- és külmunkatársai közt a politikai és közgazdasági téren szereplő férfiak egész sorát találjuk.

Előfizetési ára: negyedévre 3 frt, egy óra 1 frt.
 A „Magyar Föld” előfizetői a lap ingyenhirdetési rovatát nagy sikerrel használják.

Különböző mellékletek.
 Mutatvány számokat ingyen és bérmentve küld:
a „MAGYAR FÖLD” kiadóhivatala
 Budapest, Erzsébet-körut 21. sz.

Püspök-Bogád község telekkönyvi betéteinek szerkesztésére kirendelt bizottság közhírré teszi, hogy az 1886. XXIX. törvényekben előírt helyszíni eljárás végett **1891. november hó 7 napján** a községben megjelenend.

Felhívtnak ennél fogva:

1. mindazok, a kik a községben lévő valamely ingatlanhoz a telekjegyzőkönyvi állással szemben tulajdoni jogot tartanak, hogy a mennyiben az eljárás bírósági kiküldöttnek az arra vonatkozó okiratokat át nem adták — tulajdonjoguk bekebelezését a fent kitett határidőig a telekkönyvi hatósághoz intézendő szabályszerű beadvány útján kieszközölni; vagy az 1886. XXIX. t. cz. 15—18. és 1889. XXXVIII. t. cz. 5, 6 és 7. §-ai értelmében az átírásra szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényöket a bizottság előtt annak a községben teljesítendő működése folyama alatt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekjegyzőkönyvi tulajdonos az átruházási jogügylet létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje, és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert ellenesetben jogaikat ezen előnyöseton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illetékengedély kedvezményétől elesnek.

2. mindazon jelzálogos hitelezők és azok, akiknek javára egyéb nyilvankönyvi jogok vannak bejegyezve, de a bejegyzett követelések, illetőleg egyéb nyilvankönyvi jogok tényleg már megszűntek, ugyszintén az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jogok törlését kérelmezzék, vagy a törlési engedély nyilvánítsa végett a szerkesztő-bizottság előtt megjelenjenek, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Kélt Pécsen, 1891. szeptember 3. napján.

Horváth Ferencz

kir. albiró.

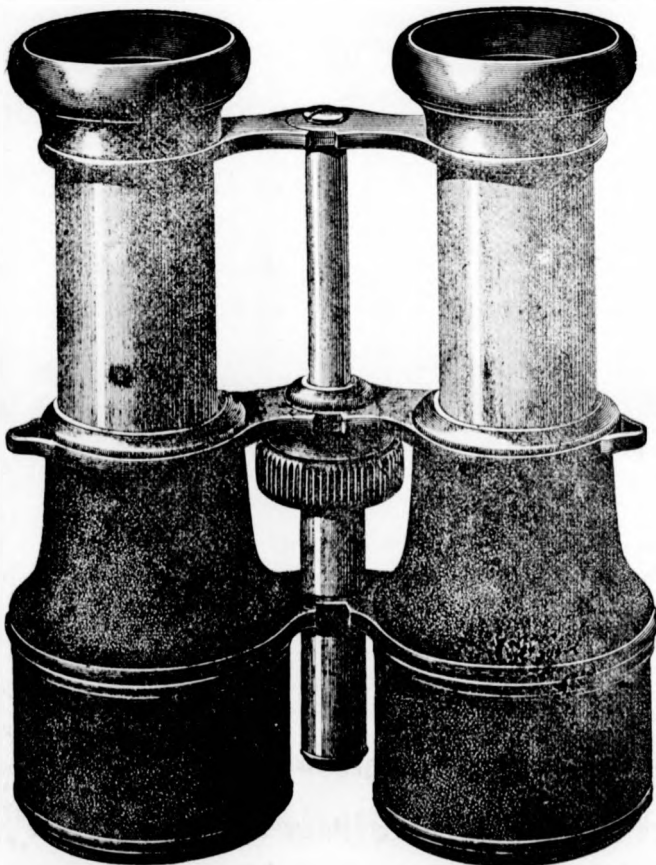
Fridrich Sándor

kir. stkvvezető.

ÉKSZERESZ ÓRÁS ÉS LÁTSZERESZ

SCHÖNWALD IMRE

Főszlet: Király-(fő)-utca, a „Hattyú“-épületben. **PÉCSÉN.** Műhely: Király-(fő)-utca, Mestrits-féle házban

Legdúsabb választék *gyémántos boutonok, gyűrűk, nyakékek, melltűk s karkötők*ből legujabb fazonban 20—200 frtos árban.

Legjobb szerkezetű s elegáns műmunkálatu *uri és nő-arany és ezüst láncok és órák* 18 frttól egész 350 frtig.

Nagy raktár különböző s legfinomabb izlésű *ékszerek, ben. u. m. fűzők, medaillonok, amulettek, jöngök, lánc, karkötők*, úgy szintén korall- és granátárak.

Legujabb divat szerint s nagy műizléssel készült *asztali álcényok, gyümmöskosarak, konfekt-tartók, cukor-szelenczék, karos gyertyatartók* (girandolok) sat., ugyszintén elegáns mintájú ezüst étszer-készletek 6, 12 és 24 személy számára.

Dusan felszerelt látszer-raktáramból ajánlok orvosi rendelet szerint készült s minden képzelhető alaku s művi *arany ezüst és teknősbélcacsont* foglalatu *szemüvegeket orrszorítókat*, továbbá *színházi, tábort s turista-látszóveket, iránytűket, lég- és hőmérőket.*

Ékszerraktáramnak különös osztályát képezik a *valódi I-a alpaca-ezüst* (berndorf gyártmányu) *étszerek, asztal-álcényok, gyertyatartók, cukor-szelenczék, kenyérgosarak, boredény-készletek, bor- és sörkanecskék* sat.

„Pécsi emlék“ jeligés *arany és ezüst gyűrűk.*

Összes *arany s ezüst* árúim *hivatalos fémjellel* vannak ellátva.

Nagy raktárt tartok *fali-, inga-, szalon-, ébresztő- és iroda-órákban*, ugy szintén *arany- és ezüst-sébórákban*, melyekből 3 évi jótállás mellett szolgálók.

Arany- s ezüst-ékszerek, valamint mindenemű órák javítását gyorsan s gondosan teljesítem.

Kívánatra raktáram bármely osztályából készségesen küldök választás végett tárgyakat.

Első magyar általános biztosító társaság Budapesten.

Alakult 1858-ban.

A társaság alapítói:

Gróf Apponyi György	Deák Ferencz	Gróf Dessewffy Emil
Báró Eötvös József	Havas József	Báró Jósika Sámuel
Karátsonyi László	Gróf Károlyi György	Kiss Endre
Nádasy István	Báró Sennyey Pál	Somssich Pál
Gróf Széchen Antal	Szögyényi László	Urményi József
Gróf Zichy Ferencz		Gróf Zichy Henrik.

A társaság jelenlegi kormányzó testülete.

A) Választmány:

<i>Gróf Károlyi Gyula, elnök</i>	<i>Gróf Csekonics Emlé, alelnök</i>
<i>Báró Ambrózy Gyula</i>	<i>Giczey Samu</i>
<i>Bereznay István</i>	<i>Hajós József</i>
<i>Bittó Kálmán</i>	<i>Heinrich István</i>
<i>Deutsch Sándor</i>	<i>Hodossy Imre</i>
<i>Fuchs Rudolf</i>	<i>Mendl István</i>
	<i>Gróf Nádasdy Ferencz</i>
	<i>Báró Nikolics Fédor</i>
	<i>Báró Radvánszky Géza</i>
	<i>Steiger Gyula</i>
	<i>Gróf Wenckheim Frigyes</i>
	<i>Gróf Zelénski Róbert</i>
	<i>Gróf Zichy Béla</i>

B) Igazgatóság:

Harkányi Frigyes	Lévay Henrik	Ormody Vilmos
Tornyai Schosberger Zsig.	Ullmann Karoly Pal	Gróf Zichy Nándor.

C) Felügyelő-bizottság:

<i>Gróf Báltthyány Géza</i>	<i>Jekelfalussy Lajos</i>	<i>László Zsigmond</i>
<i>Gróf Szapári Gyula</i>	<i>Sztájn Izidor</i>	

1. Teljesen befizetett részvényalaptőke	frt	3,000,000. —
2. Társasági tartaléktőke	"	2,302,983.04
3. Tűz- és szállítmányi készpénz-díjtartalék	"	1,848,530.13
<i>a viszontbiztosított rész levonásával és minden megterhelés nélkül</i>		
4. Életbiztosítási díjtartalék	"	13,414,368.10
5. Árfolyamkülönbözeti tartalék	"	300,000. —
	frt	<u>20,865,881.27</u>
Tárczában levő díjváltók s díjkötelezvények	frt	<u>11,667,972.82</u>

A társaság elfogad biztosításokat:

- a) tűzkár ellen (ha villám által is okozva) épületekre, gyárakra, gépekre, gazdasági- és iparkészületekre, áruk s. autornemű kr marhaállományra stb.
 - b) szállítmányi károk ellen, vizen, szárazon és vasuton
 - c) jégkarak ellen teljes kártérítéssel, és
 - d) az ember életére, s halálesetekre fizetendő tőkék, kiházasítások, évjáradékok stb.
- A biztosítási díjak lehető jutányosak, s a fölmerülő károk a leggyorsabban és a legjutányosabban térítettek meg.

Alulírt főgynökség a biztosítási ügyre vonatkozó mindennemű felvilágosítást a legnagyobb készséggel ad és a nála betérjesztendő biztosítások felvételére, átvitelére, ugy helyben mint vidéken ajánlkozik és midőn ezt a nagy közönség szíves figyelmébe ajánlja, egyttal kéri, hogy bizalmával az általa képviselt hazai intézethez forduljon.

Feiler Mihály,

az „Első Magyar Ált. Bizt. Társaság pécsi címzetes főgynöke.

Iroda-helyiség: Lyceumi nyomda-épület.